

U HAR ORDET

MEDIEKONKURRENCE FOR SKOLER 2020

UNGE HAR OGSÅ RET

INDHOLD

Kære lærer	4
-------------------------	---

Del 1: Om konkurrencen	7
-------------------------------------	---

Avis	7
Bedømmelse	9
Vindere	9
Tidsplan	10
Kom godt i gang med Newsdesk	12
Brug af fotos	14

Del 2: Vi har ordet – unge har også ret	16
--	----

Kendskab til rettigheder	16
FN's Børnekonvention	24
FN's Børnekonvention og FN's Verdensmål	26
Ret og pligt – hvem har ansvaret?	30
Rettigheder i hverdagen	33

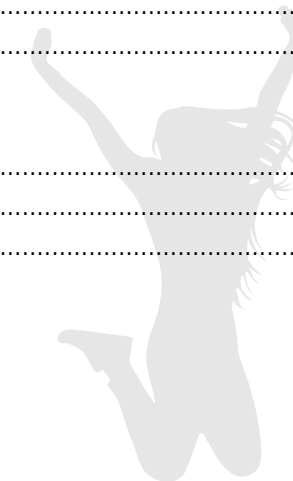
Unge bruger deres ret	42
Coronavirus bringer rettigheder i fare	44
Alle børns rettigheder	46
Referencer og fotokrediteringer	61

Del 3: Gode råd	62
------------------------------	----

God journalistik	62
Artikeltyper	66
Journalistiske modeller	70
'Tjek' før tryk	75

Del 4: Kontakt	76
-----------------------------	----

Hjælp til Newsdesk	77
Når rettigheder bliver krænkede	78

KÆRE LÆRER

Politiken, Ekstra Bladet, Jyllands-Posten, UNICEF Danmark, Udenrigsministeriets Oplysningspulje, Politikens Hjælpefond, Knud Højgaards Fond og Aage & Johanne Louis-Hansens Fond er glade for, at du har tilmeldt din klasse Mediekonkurrence for skoler 2020.

Vi ser frem til samarbejdet!

Vi har ordet – unge har også ret

'Vi har ordet – unge har også ret' handler om børns rettigheder. Alle børn i hele verden har samme rettigheder, der er beskrevet i FN's Børnekonvention. Det er blandt andet retten til at ytre sig, retten til selv at vælge sin tro, retten til sundhed og retten til at blive hørt og medinddraget i væsentlige beslutninger.

I årets Mediekonkurrence er målet at øge elevernes kendskab til deres rettigheder. Børn og unge, der ved, hvad de ret til, har lettere ved at stille krav eller sige fra, hvis deres eller andres rettigheder krænkes.

Børns rettigheder spænder over grundlæggende rettigheder (retten til et sted at bo, til et navn og til en nationalitet), udviklingsrettigheder (retten til at gå i skole, til et privatliv og til fritid), beskyttelsesrettigheder (retten til at blive beskyttet mod krig, misbrug, vold) og endelig medbestemmelsesrettigheder (retten til indflydelse, til høring og til medinddragelse).

Eleverne skal dykke ned i børnekonventionens enkelte artikler, søge viden, finde eksempler, lave interviews og skrive artikler for at opnå større forståelse for omfanget og indholdet af deres rettigheder.

I dette læremateriale præsenterer vi viden, fakta og forskellige vinkler på årets tema. Vi vil vise, at rettigheder gælder for alle verdens børn. Derfor indeholder materialet også eksempler og historier fra udvalgte lande i Afrika; Rwanda og Madagaskar. Eleverne skal sætte rettighederne i perspektiv og reflektere over deres og andre børns rettigheder. På elevsitet **unicef.dk/mediekonkurrence** kan eleverne selv dykke ned i emner og finde inspiration til deres artikler.

At skrive om FN's Børnekonvention giver rig mulighed for at udarbejde forskellige avissider med indhold fra både indland, udland, kultur og sport.

På side 78 finder du information om organisationer eller myndigheder, der kan hjælpe børn, der har fået krænket deres rettigheder, eller som på anden vis ønsker rådgivning om rettigheder.

Lærematerialet er inddelt i fire dele:

Del 1: Om konkurrencen

Del 2: Om FN's Børnekonvention og børns rettigheder

Del 3: Gode råd til journalistikken

Del 4: Kontakt

Vi ønsker dig og din klasse rigtig god fornøjelse!

Karen Hækkerup
Generalsekretær
UNICEF Danmark

Louise Abildgaard Grøn
Ansvarshavende chefredaktør og direktør
Børneavisen og Skole, JP/Politikens Hus

CAMEROUN | Jeg hedder Waibai Boukar. Jeg bor i Baigai, hvor jeg går på en tosproget skole. Jeg er 14 år. Jeg bor sammen med mine forældre og syv søskende. Vi er flygtninge. Mine forældre og jeg flygtede fra vores landsby, som ligger på grænsen mellem Cameroun og Nigeria på grund af Boko Haram.

OM KONKURRENCEN

Under Mediekonkurrencen skal eleverne producere en avis under temaet 'Vi har ordet – unge har også ret'. Konkurrenceavisen oprettes på newsdesk.dk. Her kan du finde en lærervejledning, der kan hjælpe dig godt igang med Newsdesk. Du finder lærervejledningen i venstremenuen på newsdesk.dk ved at klikke på spørgsmålstegnet på forsiden.

Avis

Eleverne laver deres avis i Newsdesk, som er en interaktiv platform opbygget efter den redaktionelle proces ved at lave avis. Eleverne skal researche, skrive, korrekturlæse og layoute alt efter hvilke roller, de tildeles. Avisproduktionen giver således eleverne mulighed for at udforske og forstå temaets problemstillinger. Nogle uger efter deadline vil I modtage jeres otte siders avis i 500 trykte eksemplarer. Avisen kan I dele ud i jeres lokalområde og dermed være med til sprede budskabet og fortælle folk om de problematikker, I har fokuseret på i jeres avis. Avisen udstilles også på 'Avisens side' på Newsdesk. Læs mere om avisprocessen på side 12.

- I skal producere jeres avis på newsdesk.dk.
- I skal lave en avis på otte sider.
- Konkurrencen løber i uge 38-46 (uge 42 undtaget). I tilmelder jer ikke en bestemt uge, men kan – i de otte uger, konkurrencen løber – arbejde med avisprojektet, når det passer ind i jeres skema.
- Deadline for at sende til tryk er fredag den 13. november kl. 17.00.
- Det er kun den avisansvarlige lærer, som kan sende avisen til tryk.

Bedømmelse

Aviser bliver bedømt af journalister på Ekstra Bladet, Politiken eller Jyllands-Posten samt repræsentanter for UNICEF Danmark.

Ved bedømmelsen lægges der vægt på:

- At emnet er behandlet fra mange og gerne originale vinkler.
- At artiklerne sætter fokus på årets tema 'Vi har ordet – unge har også ret'.
- At eleverne har arbejdet med opsøgende journalistik uden for deres skole med et bredt udvalg af kilder.
- At der blandt artiklerne er solohistorier og anderledes vinkler inden for emnet.
- At artiklerne er skrevet journalistisk med brug af f.eks. nyhedstrekanten, direkte citater og andre journalistiske virkemidler såsom underrubrikker og mellemrubrikker.
- At der er tilstræbt objektivitet i artiklerne med en skarp adskillelse af opinionsstoffet.
- At der er variation i genrerne lige fra nyheden og reportagen til portrættet og baggrundshistorien.
- At sproget er læseværdigt – undgå stavefejl, slåfejl og grammatiske fejl.
- At layoutet er overskueligt med et tydeligt hierarki og adskillelse mellem artiklerne.
- At avisens sider har flotte illustrationer i form af egne fotos, grafikker og tegninger.

Vindere

Der kåres vindere i seks kategorier. Vinderne bliver kåret til et stort event i Pressen i JP/Politikens Hus og vinder derudover 5.000 til klassekassen.

I 6.-7. klasse kåres:

Bedste Ekstra Bladet-avis
Bedste Politiken-avis
Bedste Jyllands-Posten-avis

I 8.-10. klasse kåres:

Bedste Ekstra Bladet-avis
Bedste Politiken-avis
Bedste Jyllands-Posten-avis

TIDSPLAN

Primo september:

Mediekoncurrencens elevsite er klar på [unicef.dk/mediekonkurrence](https://www.unicef.dk/mediekonkurrence)

Uge 38-46:

Konkurrencen er i gang, og I kan arbejde på jeres avis over alle ugerne, når det passer ind i jeres skema.

Fredag den 13. november:

Senest kl. 17.00 skal den avisansvarlige lærer have sendt klassens avis til tryk.

Uge 47-50:

Aviserne trykkes og leveres til skolerne. Selvom I er flere klasser på én skole, er det ikke sikkert, aviserne kommer på samme tid.

Uge 49-51:

UNICEF Danmark, Ekstra Bladet, Politiken og Jyllands-Posten bedømmer aviserne. Vinderne offentliggøres på hhv. [unicef.dk](https://www.unicef.dk) og alle UNICEF Danmarks sociale medier, ekstrabladet.dk/skole, politiken.dk/skole og jyllands-posten.dk/skole. Lærerne i vinderklasserne kontaktes direkte.

Januar:

Kåring af vinderne.

Kom godt i gang med Newsdesk

Lav konkurrenceavis i Newsdesk

Jeres konkurrenceavis laves i Newsdesk. Her får du nogle råd til at komme godt fra start med Newsdesk, så I får det bedst tænkelige undervisningsforløb. Vi har gjort vores bedste for at gøre Newsdesk så nemt som muligt at bruge for dig og din klasse, så I kan fokusere på indholdet i jeres avis. Du kan først oprette din konkurrenceavis d. 14. september, når konkurrencen starter.

Prøv Newsdesk med en testavis

Hvis du vil prøve Newsdesk inden konkurrencestart, kan du på avisoversigten trykke på 'OPRET NY AVIS'. Men husk, at du ikke kan bruge denne avis til konkurrencen, hvorfor du med fordel kan kalde den for 'TEST AVIS' eller lignende. På den måde kan du nemt kende forskel, når konkurrencen er skudt i gang.

Brug hjælpemenuen

I kan med fordel orientere sig jer i hjælpemenuen, før I går i gang med jeres avis. Når du er logget på Newsdesk, kan du og dine elever finde undervisningsmaterialet og få journalistiske tips ved at klikke på spørgsmålstegnet i venstremenuen. Indholdet vil ændre sig alt efter, hvor du er i Newsdesk. Der er ligeledes hjælp til brugen af Newsdesk.

Avisarkivet

Når jeres avis er sendt til tryk, vil I kunne se den som e-avis via "Avisarkivet" i Newsdesk. Arkivet er en udstillingsside for jeres avisprojekt, og I kan bruge den til at dele avisen med venner, familie og bekendte.

Newsdesk step-by-step

Newsdesk er en intuitiv og spændende måde at lave avis på. Avisens proces kan opsummeres i disse 10 punkter fra start til slut. Du kan også finde en grundigere gennemgang af processen i Newsdesk-manualen.

Det er lærerens opgave at lave opsætningen af avisen, så eleverne kan gå i gang med at skrive artiklerne og layoute avisen. Når avisen er færdig, er det læreren, som skal afslutte avisen og sende den ind til Skoleafdelingen, der skal godkende den til tryk.

Som lærer skal du forvente at bruge omkring 15 minutter på at sætte avisen op. Du er den hovedansvarlige for avisen, men du kan tilføje medansvarlige lærere, som har næsten den samme rolle. Det eneste en medansvarlig lærer ikke kan er at oprette avisen og sende den til godkendelse (punkt 1 og 8).

1. Læreren opretter konkurrenceavisen på Newsdesk.dk
2. Læreren opretter 'redaktioner'
3. Læreren vælger 'sideskabeloner'
4. Læreren fordeler redaktionerne på siderne
5. Eleverne skriver artikler til avisen
6. Eleverne læser korrektur på artiklerne
7. Eleverne laver avisens layout
8. Læreren sender avisen ind til godkendelse
9. Skoleafdelingen godkender avisen til tryk
10. I modtager jeres avis på skolen i 500 trykte eksemplarer

Brug af fotos

Jeres avis skal selvfølgelig have flotte fotos, der illustrerer det, I vælger at sætte fokus på. Vi anbefaler, at eleverne tager flest mulige billeder selv og laver illustrationer til deres egne artikler. Det handler om at være opfindsom – lad eksempelvis eleverne være hinandens modeller for at iscenesætte og illustrere en problematik eller lav jeres egne grafikker og tegninger til avisen. Husk at spørge om lov, før du tager billeder af andre og bruger dem i avisen.

For at undgå problemer med billedfilerne anbefales det at uploade billeder direkte fra den enhed, som de er taget på. Er billedet for eksempel taget med mobiltelefonen, skal I åbne en browser på mobiltelefonen, logge på Newsdesk og uploade billedet direkte.

Hvis der er et gult udråbstegn på billedet, skyldes det, at billedopløsningen er for lav, og det vil derfor se grynnet ud, når avisen bliver trykt. Det er ikke muligt at sende en avis til godkendelse med et billede i for lav kvalitet. Når du uploader et billede, får du at vide, hvor mange spalter det maksimalt kan spredes over.

INSPIRATION TIL FOTODATABASER

Der findes mange gratis fotodatabaser.

stocksnap.io	negativespace.com
reshot.com	burst.shopify.com
pixabay.com	unsplash.com

Billeder fra UNICEF Danmark

På elevsitet kan I finde mange af UNICEFs billeder, som I under mediekonkurrencen har fri adgang til at downloade og bruge i jeres avis. Gå ind på www.unicef.dk/mediekonkurrence og find det billede, I vil bruge i jeres artikel.

Husk, at I skal kreditere UNICEF og fotografen bag billedet sådan her: © UNICEF/fotografens navn. Fotografens navn findes sammen med hvert billede på elevsitet.

Ritzau Scanpix Foto

Gennem Newsdesk har eleverne også adgang til billedbureauet Ritzau Scanpix, hvorfra de kan hente professionelle pressefotos til deres avis. Under artikelskrivning kan de trykke på 'SØG I RITZAU SCANPIX', hvorefter de bliver sendt videre til Ritzau Scanpix. Eleven kan derefter trykke på 'Send foto til Newsdesk ved at holde musen over det valgte billede.

Husk altid

- Korrekt billedkreditering er oftest navnet på fotografen, f.eks. "Jens Jensen".
- Et foto må aldrig krediteres med f.eks. "Google". Der er altid en fotograf til et foto, og man skal have tilladelse til at anvende et billede fra databaser, hvor man ikke har fri adgang.
- Fotos fra nettet er i udgangspunktet ulovlige at bruge. Husk også, at fotos fra nettet oftest er lavet til skærmopløsning, hvilket betyder, at de vil blive pixelerede i en trykt avis.

VI HAR ORDET — UNGE HAR OGSÅ RET

Kendskab til rettigheder

Unge har også ret, og unge forandrer verden. De er verdens fremtid, men også verdens nutid. Børn og unge skal inddrages, høres og tages med på råd. Det er blot nogle af deres rettigheder. De har mange rettigheder – og det er vigtigt, at de kender dem.

FN vedtog børnekonventionen ved en generalforsamling den 20. november 1989. Børnekonventionen er en af de ni menneskerettighedskonventioner, der hver især omfatter særlige grupper eller forhold og tilsammen udgør menneskerettighederne.

196 lande har skrevet under på børnekonventionen. Det gør den til den konvention, som flest lande på verdensplan har tilsluttet sig. USA er det eneste FN-medlemsland, der ikke har tilsluttet sig konventionen.

Børnekonventionens rettigheder gælder for alle verdens børn – uanset nationalitet, køn, social status, religion og kultur. I konventionen står blandt andet, at børn har ret til at overleve, til at vokse op under sunde og trygge forhold og til at udvikle sig. Børn har også ret til at blive beskyttet mod misbrug og forskelsbehandling, og de har ret til at komme i skole og få indflydelse på deres fremtid.

Alle rettighederne hænger sammen, og de er alle sammen lige vigtige. Man kan ikke tage rettighederne fra nogen børn. Alle børn har også ret til at kende dem. Kun når man ved, hvad man har ret til, kan man søge hjælp, hvis rettighederne krænkes eller ikke overholdes.

Viden om rettigheder medfører, at børn, der er udsat for svigt eller overgreb, bedre kan sætte grænser og søge hjælp. Også børn, der ikke er udsatte, har stor gavn af at kende hele konventionen – blandt andet artikel 12, som giver dem ret til at blive hørt i sager, der vedrører dem. Det kan være skoleskift, skilsmisser eller andre afgørende livsbegivenheder, som påvirker dem i kortere eller længere tid.

FN's Børnekonvention er en af de ni menneskerettighedskonventioner

FANTA

Kvindekonventionen
Torturkonventionen
Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder
Handicapkonventionen
Konvention om Økonomiske, Sociale og Kulturelle Rettigheder
Racediskriminationskonventionen
Børnekonventionen
Konvention om Beskyttelse af Personer mod Tvungen Forsvinding
Konvention om Vandrende Arbejdstageres rettigheder

Kendskabet er lavt

Desværre er antallet af børn og unge, der kender deres rettigheder lavt i Danmark. En spørgeskemaundersøgelse fra 2019 viser, at blot 15 pct. af eleverne i 6.-10. klasse, kender deres rettigheder godt eller nogenlunde. I 2017 var tallet 21 pct. Samtidig viser undersøgelsen, at der er store regionale forskelle. I Hovedstadsregionen er kendskabet størst, og i Midtjylland er kendskabet lavest.¹

Spørgeskemaundersøgelsen viser også, at det først er i 9. klasse, at børnene får større viden om deres rettigheder.

I børnekonventionens artikel 42 står der, at regeringen er forpligtet til at oplyse børn om deres rettigheder. Af Folkeskolelovens §1 stk. 3 fremgår det, at "eleverne skal forberedes til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati". Derfor kan det være problematisk, at eleverne først får et godt kendskab til rettighederne, når de er på vej ud af grundskolen.

Børnenes omgivelser kan også bidrage til at udbrede kendskabet. Men undersøgelser viser, at f.eks. medierne sjældent inddrager børn og unges stemme i den offentlige debat. En undersøgelse fra november 2018 viste, at kun 0,4 pct. af alle avisartikler i de største dagblade bruger børn som kilder i artikler, der omhandler børns egne liv f.eks. skolegang, skærmtid og ungdomsuddannelser.²

Det er vigtigt, at børn kender deres rettigheder, fordi det sikrer, at de får en stemme og ved, hvornår deres eller andres rettigheder bliver krænket. Desværre viser vores undersøgelse tydeligt, at der mangler stor viden på området, og at det ikke er blevet bedre de seneste år. Det er trist at se, og det kræver, at der bliver gjort en ekstra indsats fremover ude på skolerne.

Karen Hækkerup, Generalsekretær, UNICEF Danmark

FANTA

At blive holdt uden for
44 pct. har oplevet at blive holdt uden for. Bl.a. pga. tøjstil, køn, seksuel orientering, udseende, etnicitet eller andet.

Lytter de voksne?
Syv pct. oplever aldrig, at de voksne lytter, når der træffes beslutninger, der vedrører dem selv. 61% oplever det af og til.

Fysisk straf
Otte pct. synes, det er i orden, at forældrene straffer deres børn fysisk.

Forskelsbehandling pga. køn
16 pct. af de adspurgte mener, at det er i orden, hvis arbejdsgiveren foretrækker kvindelige frem for mandlige ansatte til pædagoger, jordemødre eller sekretærer.

Kilde: Institut for Menneskerettigheder, UNICEF Danmark & Gallup, 2019.

Sådan kan kendskabet øges

Der er mange, der prøver at finde nye måder at udbrede kendskabet til børnekonventionen på. Blandt andet samledes 60 børn i januar 2020 fra hele Norden i FN-Byen³ for at komme med forslag til, hvordan man kan øge kendskabet til børnerettighederne. De forslag blandt andet:

- At gøre brug af rollemodeller. Børn og unge kan inspirere, engagere og undervise andre børn i rettigheder.
- At anvende de platforme, som børn og unge benytter: Apps, podcasts, sociale medier.
- At forældrene tager sig tid til at diskutere vigtige og svære emner med deres børn. Forældrene skal være deres ansvar bevidst og selv modtage viden fra de lokale myndigheder.
- At elevrådene er en reel høringspart og inddrager alle eleverne. For eksempel skal dagsorden og referater deles med og forankres i klasserne, så elevernes input bliver reflekteret og repræsenteret.
- At skolerne laver aldersbaseret undervisning i rettigheder på alle niveauer og starter allerede fra det første skoleår.
- At skolerne anvender rettighederne i undervisningsmetoder og temauger og hver måned udvælger et emne, der omhandler rettighederne. F.eks. sundhed på skolens kantine eller toiletter.
- At sports- og fritidsklubber er opmærksomme på rettighederne og efterlever dem i deres træning, facilitering og organisering.
- At børn og unge inddrages i politiske beslutninger. Stat, region og kommune kan inkludere og prioritere børns syn på sagerne i de politiske beslutninger.

ide

Lav et interview med nogen fra dit lokalsamfund og spørg, om de kender børnekonventionen, og om de har ideer til, hvad man kan gøre for at øge kendskabet til den.

Alle FN-lande skal til eksamen

FN's medlemslande holder øje med, at alle medlemslandene sikrer børns rettigheder. Herunder også Danmark. Hvert femte år bliver hver FN-medlemsstat eksamineret i, hvordan landet lever op til menneskerettighedskonventionerne. Det sker i Geneve under den såkaldte UPR-proces (Universel Periodic Review).

Det er et "name and shame"-system, hvor de øvrige FN-medlemslande kan stille spørgsmål og komme med kritikpunkter, som den danske regering skal besvare. Ved seneste UPR i 2016 modtog Danmark 199 anmærkninger fra de andre lande, hvoraf 122 blev accepteret.

Det var blandt andet derfra, at Danmark fik oprettet et børnekontor hos Ombudsmanden, så institutionen nu omfatter børnesager. Derudover fik politiet id-numre på deres uniformer, så det nu er muligt at identificere den enkelte politimand. I 2021 er det igen Danmarks tur til at blive eksamineret i Geneve.

Børnekonventionens opbygning

Børnekonventionen har i alt 54 artikler, hvoraf flere af dem har underpunkter. Artiklerne 1-42 (undtagen 4 og 41) kan inddeles i fire kategorier. Artiklerne 43-54 har en mere teknisk karakter og angår statens forpligtelse til at sikre, at konventionen bliver almindelig kendt i befolkningen, opfyldt og overholdt.

På de følgende sider er konventionens artikler i de fire kategorier kort beskrevet. Den fulde tekst findes blandt andet på elevsitet for Mediekonkurrencen, unicef.dk/mediekonkurrence eller på retsinformation.dk

Kategori 1

Børns grundlæggende rettigheder.

F.eks. mad, sundhed og et sted at bo

- Artikel 1: Et barn er et menneske under 18 år.
- Artikel 2: Alle rettigheder gælder for alle børn uden undtagelse. Landene skal beskytte børn mod alle former for diskrimination.
- Artikel 7: Barnet skal have et navn og et fædreland, lige fra det bliver født.
- Artikel 8: Staten skal sikre, at barnet har et navn, land, familie osv.
- Artikel 9: Barnet skal leve sammen med sine forældre, hvis det har det godt dér. Ellers skal staten hjælpe barnet med at finde et andet sted.
- Artikel 10: Hvis barnet har været ude af sit land, skal det kunne komme tilbage igen og blive genforenet med sin familie.
- Artikel 16: Barnet har ret til privatliv.
- Artikel 23: Et barn med handicap har ret til den bedst mulige hjælp.
- Artikel 24: Barnet skal leve sundt og godt og kunne få lægehjælp, når det er nødvendigt. Staten skal nedbringe børnedødeligheden.
- Artikel 25: Staten skal se efter, at børn i institutioner har det godt.
- Artikel 26: Barnet har ret til at nyde godt af social sikkerhed.
- Artikel 27: Barnet har ret til gode levevilkår. Hvis forældrene ikke kan sørge for det, skal staten hjælpe.

Kategori 2

Børns ret til udvikling.

F.eks. skolegang, fritid, leg og information

- Artikel 5: Staten skal respektere forældres ansvar for at give barnet den vejledning og støtte, som er mest hensigtsmæssig for dets evner og udviklingsmuligheder.
- Artikel 17: Barnet har ret til at vide, hvad der sker i verden (tv, radio, avis).
- Artikel 18: Staten skal sikre, at forældrene har hovedansvaret for barnets opdragelse. Staten skal hjælpe forældrene, hvis det bliver nødvendigt.
- Artikel 28: Børn skal gå i skole hver dag, og skolens disciplin skal være menneskeværdig.
- Artikel 29: Samfundet skal sikre, at undervisningen er med til at udvikle barnets evner, forberede barnet til et aktivt liv og fremme respekten for menneskerettighederne.
- Artikel 31: Børn skal have frihed, fritid og lov til at deltage i forskellige aktiviteter.
- Artikel 42: Staten skal sørge for, at alle mennesker kender indholdet af børnekonventionen.

Kategori 3

Børns ret til beskyttelse.

F.eks. mod krige, vold, misbrug og udnyttelse

- Artikel 3: Man skal træffe beslutninger efter barnets tarv. Staten skal have nogle regler, der beskytter barnet.
- Artikel 6: Alle har ret til at leve, og staten skal hjælpe børn til et godt liv.
- Artikel 11: Staten skal forhindre kidnapning af børn.
- Artikel 19: Staten skal beskytte barnet mod alle former for mishandling. Staten skal hjælpe, hvis barnet bliver mishandlet.
- Artikel 20: Staten skal tage sig af forældreløse børn.
- Artikel 21: Staten skal sikre, at adoption kun sker, hvis det er til barnets bedste.
- Artikel 22: Staten skal sørge for, at børn, der er flygtninge, bliver beskyttet og får det godt.
- Artikel 32: Barnet skal beskyttes mod hårdt og farligt arbejde. Staten skal fastsætte en minimum-alder for, hvornår og hvor meget børn må arbejde.
- Artikel 33: Barnet skal beskyttes mod narkotika.
- Artikel 34: Barnet skal beskyttes mod seksuelt misbrug.
- Artikel 35: Staten skal forhindre handel med børn.
- Artikel 36: Børn må ikke udnyttes.
- Artikel 37: Børn må ikke udsættes for tortur og skal have det godt, hvis de er i fængsel.
- Artikel 38: Børn under 15 år skal beskyttes mod krig.
- Artikel 39: Staten skal hjælpe børn, der har været udsat for misbrug eller tortur.
- Artikel 40: Staten skal hjælpe unge lovovertrædere i stedet for at straffe dem.

Kategori 4

Børns ret til medbestemmelse.

F.eks. indflydelse, deltagelse og ytringsfrihed

- Artikel 12: Barnet har ret til at have sin egen mening, og den skal respekteres.
- Artikel 13: Barnet har ret til at udtrykke sin mening, og krav på at denne mening respekteres i overensstemmelse med barnets alder og modenhed.
- Artikel 14: Barnet har ret til selv at bestemme hvilken Gud, det vil tro på.
- Artikel 15: Barnet må medvirke i og starte en forening.
- Artikel 30: Barnet har lov til at have sin egen kultur, religion og sit eget sprog.

FN'S BØRNE- KONVENTION OG FN'S VERDENSMÅL

FN's Børnekonvention og FN's Verdensmål

FN's Verdensmål omhandler også børns rettigheder. FN's Verdensmål blev vedtaget af verdens stats- og regeringsledere på FN-topmødet i New York den 25. september 2015. De markerede en ambitiøs udviklingsdagsorden for hele verden. Verdensmålene består af 17 mål, som hver har en række delmål, der anviser vejen mod målet. Verdensmålene trådte i kraft den 1. januar 2016 og skal frem til 2030 sætte kurs mod en mere bæredygtig udvikling for både mennesker og kloden.

Børnekonventionens værdier er afspejlet i verdensmålene. Børn er specifikt adresseret under mål vedrørende fattigdom, mad, sundhed, uddannelse, ligestilling,

arbejde, byudvikling, fred og retfærdighed. Se udførlig liste over verdensmål og delmål med størst relevans for børn i dokumentet fra Rådet for Den Europæiske Union 6846/17.⁴

**92% AF DELMÅLENE REFLEKTERER
INTERNATIONALE MENNESKERETTIGHEDS-
OG ARBEJDSKONVENTIONER.**

Sammenhæng mellem FN's Verdensmål og FN's Børnekonvention

Artikel 6 +26 + 27 – Mål 1: Afskaf fattigdom

Delmål 1.2: Halver andelen af mænd, kvinder og børn i alle aldre, som lever i fattigdom.

Artikel 6 + 24 + 2 – Mål 2: Stop sult

Delmål 2.1: Udrydde sult og sikre alle mennesker, især de fattige og de mest sårbare, herunder småbørn, adgang til sikker, ernæringsrig og tilstrækkelig mad hele året rundt.

Artikel 24 + 26 – Mål 3: Sundt liv

Delmål 3.2: Sætte en stopper for dødsfald blandt nyfødte og børn under fem år.
Delmål 3.7: Sikre adgang til seksuelle og reproduktive sundhedstjenester.
Delmål 3.8: Opnå universel sundhedsdækning (...) og adgang til vacciner.

Artikel 28 + 29 – Mål 4: Kvalitetsuddannelse

Delmål 4.1: Sikre at alle piger og drenge gennemfører gratis, rummelig grundskoleuddannelse af høj kvalitet.

Artikel 2 + 19 – Mål 5: Ligestilling mellem kønnene

Delmål 5.1: Stoppe alle former for diskrimination af alle kvinder og piger.
Delmål 5.3: Eliminere alle skadelige skikke som børneægteskaber, tidlige ægteskaber og tvangsægteskaber samt kønslemlæstelse af piger og kvinder.

Artikel 27 – Mål 6: Vand og sanitet

Delmål 6.1: Opnå universel og lige adgang til sikkert drikkevand.

Artikel 32 +36 + 38 – Mål 8: Økonomisk vækst og anstændige job

Delmål 8.7: Udryddelse af tvangsarbejde, moderne slaveri og menneskehandel. Forbud mod de værste former for børnearbejde, herunder rekruttering og anvendelse af børnesoldater inden 2025.

Artikel 17 – Mål 9: Robust infrastruktur/innovation

Delmål 9.c: Øge adgangen til informations- og kommunikationsteknologi betydeligt og tilbyde alle adgang til internettet til en overkommelig pris i de mindst udviklede lande inden 2020.

Artikel 2 +14 + 23 + 30 – Mål 10: Mindre ulighed

Delmål 10.2: Styrke og fremme social, økonomisk og politisk inddragelse af alle uanset alder, køn, handicap, race, etnicitet, oprindelse, religion samt økonomisk eller anden status.

Artikel 31 – Mål 11: Bæredygtige byer

Delmål 11.7: Give universel adgang til sikre, inkluderende og tilgængelige grønne og offentlige rum især for (...) børn.

Artikel 7 + 8 + 34 + 35 – Mål 16: Fredelige og inkluderende samfund

Delmål 16.2: Sætte en stopper for mishandling, udnyttelse, menneskehandel samt alle former for vold og tortur mod børn.
Delmål 16.9: Give en retlig identitet til alle, herunder fødselsregistrering.

Ret og pligt – hvem har ansvaret?

Børnekonventionens rettigheder skal til enhver tid sikre, at barnets tarv bliver varetaget i alle tiltag, der vedrører barnet. Konkret betyder det, at samfundet og voksne omkring barnet; lærere, forældre og værger m.fl. skal respektere, værne om og fremme det enkelte barns ret til trivsel, udvikling og mulighed for indflydelse på aktiviteter og beslutninger, der vedrører barnets liv.

Og med rettigheder følger også pligter.

Staten er forpligtet til at sikre, at artiklerne bliver overholdt. Det fremgår af børnekonventionens gennemførelsesartikler 42-54. Men voksne, lærere og forældre skal også bidrage til at respektere og fremme rettighederne.

Staten tager ansvar, når den bygger skoler eller sørger for sundhed og lægehjælp. Forældre eller værger tager ansvar ved at give deres børn mad og et trygt hjem. Voksne skal i det hele taget beskytte børn mod alle former for diskrimination, trusler, vold og overgreb. De skal forhindre, at børns rettigheder krænkes, og de skal vide hvordan, de skal agere, hvis de er bekymrede for, at et barn får krænket sine rettigheder.

Men børn og unge kan også hjælpe hinanden, så de får opfyldt deres rettigheder. De skal respektere et nej og lade være med mobbe eller diskriminere hinanden.

Hvis nogle elever larmer i timen, kan andre elever have svært ved at lære noget. Dermed er de larmende elever med til hæmme retten til undervisningen for andre. Og hvis eleverne passer godt på deres toiletter, så de ikke bliver ulækre, er de med til at give både sig selv og klassekammeraterne en tryk hverdag og forbedre sundheden på skolen.

For at leve op til børnekonventionens artikler er det derfor vigtigt, at man respekterer hinanden. I skolen, i hjemmet og i samfundet.

ide

Revselsretten blev afskaffet i 1997. Lav interview med eksperter, politikere, der mener, den skal genindføres og skriv en artikel med den vinkel.

Congo | Natasha på 10 år står sammen med sine bedste venner i Sibiti, som ligger i det sydlige Congo. Natasha er albino. Desværre er det langt fra alle albinoer, som vokser op i trygge omgivelser. Mange er ofre for mobning og bliver holdt udenfor – fra barndommen, gennem hele skoletiden og selv som voksne oplever de at blive udsat for trusler.

Respekt

- Du viser respekt på den måde, du hilser på andre
- Du viser respekt for andres privatliv, når du ikke kigger i deres mobiltelefon eller i deres taske
- Du viser respekt for andres meninger, når du ikke griner af det, de siger
- Du viser respekt, når du taler pænt om andre; også på nettet
- Du viser respekt, når du er nysgerrig på andre mennesker og gerne vil lære af dem
- Du viser respekt, når du ikke deler billeder af andre, uden de har givet dig lov

Rettighedsskoler

I Danmark er der 50 Rettighedsskoler.⁵ Det er skoler, der forpligter sig til at arbejde indgående med de børnerettigheder og værdier, der står i FN's Børnekonvention. Skolerne er baseret på rummelighed, respekt, tryghed og engagement. For at blive anerkendt som rettighedsskole skal skolerne arbejde med fire vigtige elementer og mål:

- 1) Alle med tilknytning til skolen kender børnekonventionen, der er selve hjertet i skolens kultur.**
- 2) Eleverne er med til at træffe de beslutninger, der vedrører dem og deres hverdag.**
- 3) Eleverne kan omsætte intentionerne fra børnekonventionen til deres egen hverdag og udbygge deres kendskab til, hvordan børns rettigheder er for alle verdens børn.**
- 4) Skolens ledelse viser respekt for børns rettigheder i alle beslutninger og målsætninger. Der nedsættes et Rettighedsråd med børn og voksne, der i samarbejde med elevrådet skal skabe virkelige forandringer i skolens hverdag.**

Erfaringer fra skolerne viser, at når man arbejder intensivt med børnerettigheder i undervisningen og dagligdagen, så føler eleverne sig bedre inddraget, og det betyder større skoleglæde. De værdier, der er udtrykt i børnekonventionen, bliver en del af skolens og elevernes dna.

På en Rettighedsskole skifter man klasseregler ud med et klassecharter, hvor børnene bruger børnekonventionen som afsæt til klassens målsætninger for trivsel.

Rettigheder i hverdagen

I Danmark er der mange rettigheder, som er en integreret del af hverdagen for børn, hvorfor de nemt kan blive taget for givet. Det er f.eks. retten til at gå i skole, til sundhed og til fritid.

Andre rettigheder er børn og unge mindre bevidste om. F.eks. retten til at blive hørt. I alle væsentlige forhold, der omhandler barnets liv, har barnet ret til at blive hørt. Både i hjemmet, i skolen, sundhed, fritid og andet, der vedrører barnet.

Ret til at blive hørt og ret til at blive medinddraget

Børn har ret til at blive hørt ved forældres skilsmisse. Forældre eller myndigheder skal lytte til barnet, inden de træffer en beslutning, der vedrører barnet. Barnets alder og modenhed afgør, hvordan barnet skal høres og medinddrages.

Et barn over ti år, der er utilfreds eller ked af en samværsordning eller andet, har også ret til at bede Familieretshuset om at arrangere et møde med forældrene. Hvis barnet vil deltage i mødet, har barnet ret til en bisidder, der gratis hjælper og lytter til barnet.

Hvis barnet er utilfreds med sin skolegang, har barnet ret til at klage og blive hørt. Måske har forældre, skolen eller kommunen truffet en beslutning om skolegang og undervisningstilbud, der ikke imødekommer barnets tarv. Derfor er det vigtigt, at barnet høres og inddrages, hvis barnet f.eks. skal skifte skole. Det gælder også, hvis en skole beslutter at bortvise en elev.

Når et barn skal anbringes udenfor hjemmet, har barnet ret til at blive hørt og inddraget i beslutningen om, hvor barnet fremover skal bo.

Ret til ikke at blive diskrimineret

Børn har ret til at blive behandlet lige. De må ikke diskrimineres på grund af race, hudfarve, køn, sprog, religion, seksualitet, politisk orientering, national, etnisk eller social oprindelse, formueforhold, handicap og fødsel. Og børn har ret til at give udtryk for deres meninger, uanset om de er populære eller ej.

Ret til privatliv, men også ret til beskyttelse

Børn har ret til privatliv i hjemmet. Men de har også ret til beskyttelse mod at blive udnyttet. Når de er aktive på sociale medier og virtuelle platforme, skal retten til privatliv respekteres. Men hvis de deler billeder eller bliver udnyttet over nettet, har de ret til at blive beskyttet af voksne og gennem lovgivning.

Rettigheder og ønsker

Rettighederne må ikke forveksles med materielle ønsker. Danmark er et privilegeret land, hvor rettighederne har bedre betingelser for at blive overholdt end i andre lande. Mange børn i Danmark lever således med langt bedre vilkår end børn i andre dele af verden.

Er der grænser for, hvor meget børn må bestemme? Har børn for mange rettigheder? Bestemmer de ikke allerede for meget? Interview nogle i dit lokalsamfund.

Skriv en baggrundsartikel om eksempler på, hvor børn har ret, men ikke mulighed. F.eks. ret til at deltage i fritidsaktiviteter, men ikke gør det. Research hvad årsagerne er, og spørg evt. nogle eksperter.

Rettigheder

Jeg har ret til et sted at bo

Jeg har ret til god og sund mad

Jeg har ret til fritid og hvile

Jeg har ret til uddannelse

Jeg har ret til privatliv

Ønsker

Jeg vil gerne have mit eget værelse

Jeg vil have pizza hver dag

Jeg vil ud og rejse

Jeg drømmer om at tjene mange penge

Jeg ønsker mig den nyeste iPhone

Medinddragelse og demokrati

Flere steder og på flere niveauer i samfundet er der eksempler på demokratisk dannelse, hvor børn og unge bliver hørt og inddraget. Nogle eksempler er der lovgivet om, andre er frivillige initiativer fra myndigheder og samfundsorganisationer. Nedenfor følger nogle eksempler.

Elevråd

På alle folkeskoler har eleverne ret til at danne et elevråd, hvis skolen har mindst fem klassetrin. Elevrådet taler på elevernes vegne og samarbejder med skolens ledelse, lærere og pædagoger. Alle elever på skolen har valgret og er valgbare til elevrådet.

Elevrådene på skolerne kan melde sig ind i Danske Skoleelever, der er en interesseorganisation for landets skoleelever. De arbejder for at udbrede elevdemokratiet.

Thea Enevoldsen, 16 år, blev i 2019 valgt som formand og har flere gange opfordret børn og unge til at stå frem og gøre brug af deres rettigheder.

”Jeg ved godt hvem, der er de modigste mennesker, jeg kender. Det er børn og unge med mening, som tør sige den højt (...). Det mod, som så mange børn og unge har i sig, skal næres og ikke kvæles med pseudoinddragelse og anerkendende klap på hovedet. Men derimod opmuntres til mod til at sige sin mening.

Thea Enevoldsen, tidligere formand for Danske Skoleelever

Ungeråd

I flertallet af landets kommuner er der etableret ungeråd. Det er en måde at imødegå medbestemmelsesartiklerne i kommunale beslutninger. Børn og unge i alderen 12-20 år vælges ind i ungerådene og bliver dermed inddraget i kommunens politiske beslutninger.

Ungdomsparlamentet

Folketinget bidrager også til at udvikle den demokratiske dannelse hos børn og unge. Hvert andet år afholdes Ungdomsparlamentet på Christiansborg, hvor 179 elever fra 8.- og 9. klasse får mulighed for at agere folketingsmedlemmer og sætte dagsordenen på Christiansborg i selskab med folketingsmedlemmer og ministre. Her får eleverne et indgående kendskab til, hvordan lovgivningsarbejdet i Folketinget fungerer. Eleverne udvælges på baggrund af de lovforslag, de har indsendt. Eleverne

afgiver deres stemmer i Folketingssalen på Christiansborg, møder folketingsmedlemmer og ministre og diskuterer deres forslag til nye love.

Ungdommens Folkemøde

Ungdommens Folkemøde er et andet initiativ, der engagerer og inddrager unge. Ungdommens Folkemøde er et årligt arrangement afholdt af Ungdomsbureauet. Folkemødet er en demokratifestival, hvor unge kan debattere, diskutere og blive hørt. Festivalen blev afholdt for første gang i 2016 i København.

ide
Hvad er den rimelige aldersgrænse for valgret? I Danmark er valgretten fastsat til 18 år, hvilket svarer til myndighedsalderen. Der findes adskillige forsøg i kommuner, hvor valgretten har været sat ned til 16 år. Lav interviews med eksperter og skriv en baggrundsartikel om fordele og ulemper ved at sænke valgretten.

Ret til information

I FN's Børnekonvention artikel 17 bestemmes det, at "børn skal have adgang til informationer fra et bredt udsnit af såvel nationale som internationale kilder", og i artikel 13 står der, at "børn har ret til at søge, modtage og videregive information". Balancegangen mellem ytringsfrihed og 'fake news' er dog hele tiden til diskussion.

Med de sociale medier er der skabt et nyt rum, hvor enhver kan fremlægge egne synspunkter og holdninger, hvilket kan skabe grundlag for stor debat. Risikoen kan dog være, at debatten bliver usaglig og personlig, når muligheden for at gemme sig bag en digital identitet opstår. Den traditionelle opdeling mellem viden og holdninger bliver mere flydende, hvilket stiller nye krav til den demokratiske borgers evne til kritisk at vurdere de ud-sagn, der florerer på sociale medier.

Børn og unge bruger meget tid på nettet. Men det er ikke alle unge, der er opmærksomme på de digitale spor, de afgiver, når de søger på nettet, og når de accepterer cookies. De digitale spor bevirker, at søgninger giver filtrerede og personaliserede svar og resultater.

Man taler derfor om filterbobler og ekkokamre, der fastholder brugeren i en boble, hvor brugeren primært hører et ekko af egne synspunkter og holdninger.⁶

Men de sociale medier fungerer også som et talerør, der kan skabe forudsætningerne for fællesskaber, dialog og endda også oprør. Der arrangeres utallige protester ved hjælp af Facebook, hvor invitationer cirkulerer fra ven til ven i den virtuelle verden og i løbet af ingen tid vokser sig til store events i den virkelige verden. Med den digitale udvikling er debat og meningstilkendegivelse ikke mere end et klik væk, hvorfor det fremstår mere aktuelt end nogensinde før, at den opvoksende generation lærer at beskytte deres rettigheder og gennemgår en demokratisk dannelsesproces.

idk

Nettet er fyldt med algoritmer, der er tilpasset den individuelle bruger. Det betyder, at hvis to personer søger det samme ord på Google eller en anden søgemaskine, finder de ikke nødvendigvis det samme resultat. Tal med eksperter og undersøg, hvad disse siger om konsekvenserne af filterbobler. Skriv en baggrundsartikel.

idk

Lav interviews og skriv en artikel om 'fake news' og retten til information. Undersøg hvilke konsekvenser 'fake news' kan have.

Unge bruger deres ret

Børn og unge – både i Danmark og internationalt – har de seneste år rettet fokus mod og udfordret de ambitioner og fælles mål, som de internationale konventioner indeholder. I 2019 var der tusindvis af demonstrationer over hele verden, som har det til fælles, at det er unge, der kæmper og appellerer til voksne og til samfundet om at lytte og tage dem alvorligt. Udover demonstrationerne for et bedre klima, har der i Sydamerika og i Asien været demonstrationer for demokrati og menneskerettigheder, bekæmpelse af fattigdom og kampe for lige adgang til sundhed.

De unge har taget ordet i medierne og har stået op imod en række forhold, der hidtil mest er blevet debatteret i en arena af voksne.

Et eksempel er 17-årige Greta Thunberg fra Sverige, der startede skolestrejker verden over, stiftede bevægelsen "Fridays for Future" og fortsat mobiliserer børn, unge og voksne i kampen om at tage klimaudfordringerne alvorligt. Greta Thunberg blev for alvor internationalt kendt og respekteret, da hun talte ved FN's klimakonference i december 2018. Hun brugte sine rettigheder fra FN's Børnekonvention – særligt artikel 12, 13 og 15. Siden da har Greta Thunberg været hovedtaler ved adskillige internationale fora, hvor verdens mest magtfulde politikere mødes. Samtidig er hun blevet et forbillede og en rollemodel for tusindvis af unge verden over.

” We showed that we are united and that we, young people, are unstoppable. ”
Greta Thunberg, Klimaaktivist.

Et andet eksempel er 22-årige Malala Yousafzai fra Pakistan, der siden 2012 har kæmpet for pigers ret til uddannelse, skrevet blogs under pseudonym og sat livet på spil overfor Taliban. Malala Yousafzai er børneaktivist og en menneskerettighedsforkæmper, og hun har kæmpet for rettigheder til pakistanske kvinder og pigers ret til uddannelse. Som 12-årig skrev hun blogs under pseudonym for BBC, mens Taliban havde besat regionen og forbød piger at modtage skolegang. For dette arbejde blev Malala Yousafzai som 17-årig tildelt Nobels fredspris i 2014.

Ovenstående er enkeltstående eksempler, som har fået stor opmærksomhed, fordi de står i modsætning til normen og fordi, de er nogle af de første eksempler på, hvordan unge kan bruge deres stemme til at blive hørt – også på verdensplan. Hvis børn og unge skal have de bedste betingelser for at blive hørt, er det en forudsætning, at de har kendskab til deres rettigheder og kan forstå dem i relation til de øvrige samfundsmæssige mekanismer.

” Lad os tage vores bøger og vores kuglepenne. Det er de stærkeste våben. Et barn, en lærer, en bog, en pen kan forandre verden. ”
Malala Yousafzai, Menneskerettighedsforkæmper.

CORONAVIRUS BRINGER RETTIGHEDER I FARE

Coronavirusen har medført en krise for børns rettigheder globalt og dermed også for børn i Danmark.

Herhjemme er børn og unge især blevet ramt af lukkede skoler og fritidsaktiviteter, hjemmekarantæne, bekymringer for familier og venner, og de har savnet deres venner og skolekammerater. Dertil kommer, at der har været et fald i underretninger, hvilket kan være tegn på en stigning i mistrivsel og ensomhed.

Især særligt sårbare børn har lidt under nedlukningen, men også børn, der ikke er i risikogruppen, har været stærkt påvirkede af situationen på grund af en generel utryghed om fremtiden.

En stikprøveundersøgelse blandt 3000 skoleelever viser dog også, at 32 pct. har trivedes med mere tid hjemme og sammen med forældre.⁷ Samme undersøgelse viser også, at flertallet af eleverne har følt sig velinformeret om coronakrisen – blandt andet gennem medier, der er målrettet børn.

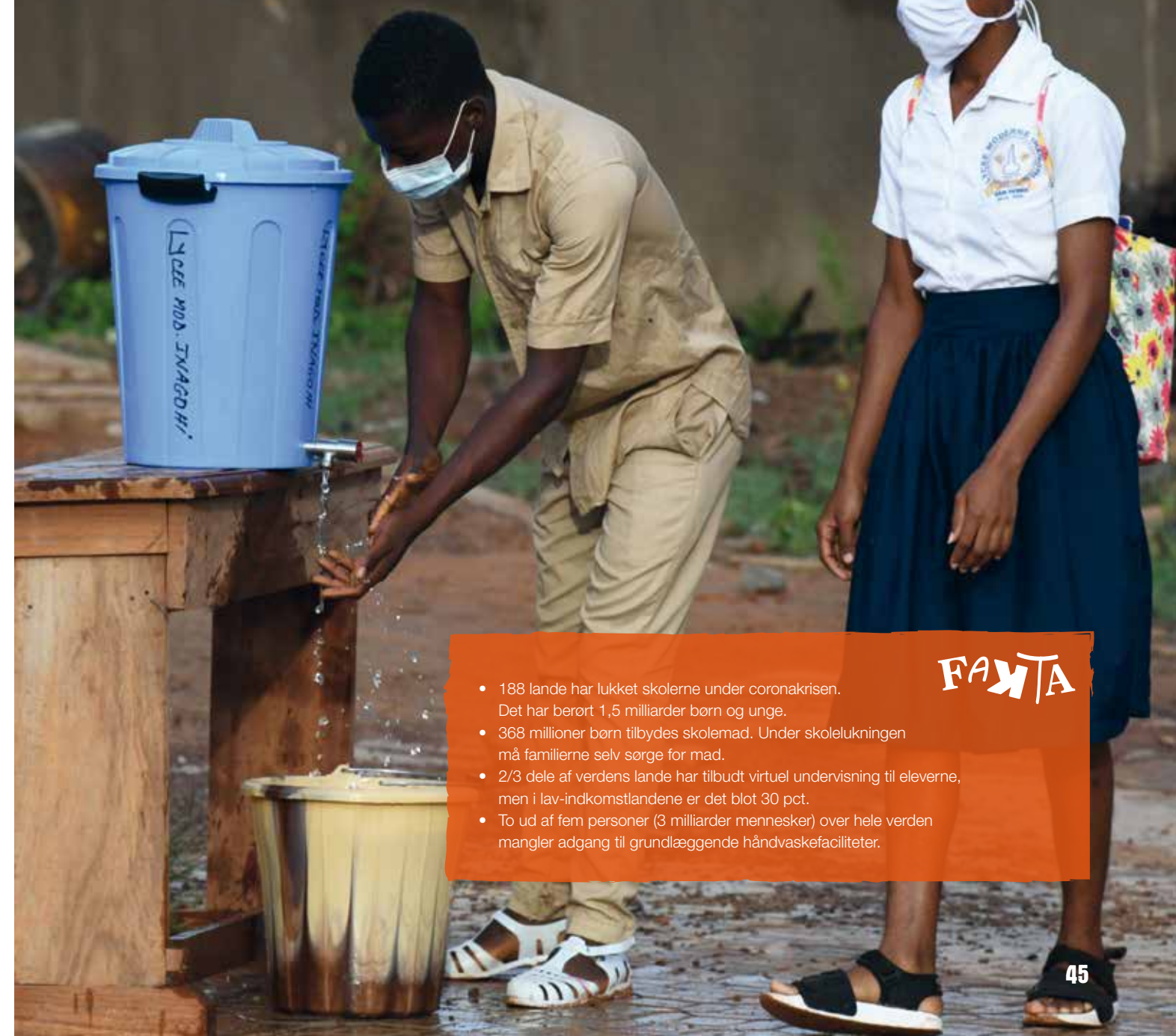
Mens vi i Danmark sørger for at vaske hænder og holde god håndhygiejne, så mangler millioner af børn det vigtigste våben mod coronavirus: sæbe og rent vand. Det er afgørende at børn oplæres i god hygiejne og har adgang til vand for at forhindre smitte og lignende pandemier.

Selvom coronavirus sjældent rammer børn, har det store konsekvenser for de børn, der ikke kan komme i skole, ikke har adgang til sundhed og måske mister deres forældre til sygdom.

Nogle af de hårdest ramte grupper er børn på flugt, og verdens største flygtningelejre er også ramt af coronavirus. Der er ikke rent vand, der er ikke mulighed for at isolere sig, og der er ikke mulighed for fjernundervisning.

Børn har ret til sundhed, beskyttelse og et godt liv. Og ikke mindst – børn har ret til at overleve. Derfor aktualiserer og udfordrer den verdensomspændende pandemi alle verdens børns rettigheder.

Elfenbenskysten | 129 lande verden over valgte at lukke skolerne på grund af coronavirus, og mere end 1 milliard børn og unge mistede deres adgang til uddannelse under krisen. Den 18. maj 2020 kunne eleverne på Modern Lyceum i San Pedro i det sydvestlige Elfenbenskysten vende tilbage til skolen med mundbind på og klare regler om at holde afstand. Og inden eleverne kunne sætte sig til rette på skolebænken måtte de alle en tur forbi håndvasken.

- 188 lande har lukket skolerne under coronakrisen. Det har berørt 1,5 milliarder børn og unge.
- 368 millioner børn tilbydes skolemad. Under skolelukningen må familierne selv sørge for mad.
- 2/3 dele af verdens lande har tilbudt virtuel undervisning til eleverne, men i lav-indkomstlandene er det blot 30 pct.
- To ud af fem personer (3 milliarder mennesker) over hele verden mangler adgang til grundlæggende håndvaskefaciliteter.

FANTA

Alle børns rettigheder

Børnekonventionen gælder for alle verdens børn, og rettighederne kan ikke gradbøjes. At vokse op med demokratisk dannelse er en afgørende forudsætning for demokrati og menneskerettigheder.

I de seneste 30 år er der sket enorme fremskridt for alle verdens børn. For eksempel overlever mere end 50 pct. flere børn under fem år i dag i forhold til i 1990. Men verden over er der stadig millioner af børn, som sakker bagud. Børn, som endnu ikke har fået gavn af den positive udvikling, fordi de mangler ordentlig ernæring, rent vand, vacciner, medicin, lægehjælp og andre sundhedsydelse.

For mange udviklingslande kan det være vanskeligt at leve op til nogle af rettighederne. Misligholdelse af nogle rettigheder kan bevirke, at andre rettigheder ikke kan opfyldes. Nogle af de lande, der kæmper med udfordringerne, er Rwanda og Madagaskar. I begge lande arbejder UNICEF med forskellige projekter, der sigter mod at fremme børns rettigheder. De kæmper for miljøet, uddannelse, sundhed, fællesskab og lighed.

I det følgende er eksempler fra Madagaskar og Rwanda inddelt i børnekonventionens fire kategorier, som blev præsenteret på side 24-25.

UNICEF kan hjælpe med at skabe kontakt til skolebørn i Rwanda og Madagaskar, som I kan stille spørgsmål til som en del af jeres artikler.

Elfenbenskysten | 12-årige Myrianne Nayanga sidder fordybet i en bog på skolebiblioteket i byen Man, hvor hun bor. "Jeg er ligeglad med, at jeg har albinisme, for jeg ved, at det bare er min hud, der mangler pigment. Jeg har ikke en sygdom, og jeg tilhører ikke en anden race." Myrianne er heldig, for hun oplever ikke diskrimination som så mange andre børn med albinisme, og hun har allerede lagt planer for sin fremtid: "Når jeg bliver voksen, vil jeg gerne være sygeplejerske. Alle børn skal have mulighed for at gå i skole, så de kan få succes i deres liv," siger hun.

Fiji | Ana på 11 år vasker sig med vand fra brønden i hendes landsby Lawaki. Mange millioner familier som Ana's har ikke adgang til rent vand i hjemmet, og 144 millioner mennesker verden over må stadig hente drikkevand direkte fra floder og søer, som ofte er beskidte og indeholder en masse bakterier. Det koster menneskeliv – især børns liv. Hver dag dør 1.300 børn under fem år på grund af diarré forårsaget af beskidt vand og dårlig sanitet og hygiejne.

1. Grundlæggende rettigheder

Sult og underernæring

Alle børn skal have det godt. Det fremgår af artikel 24 og 26 i børnekonventionen, og "stop sult" er et af FN's Verdensmål. Men 16 millioner børn er ramt af sult og alvorlig underernæring, og det er FN's mål, at ingen børn sulter i 2030.

Børn kan få svært ved at udvikle sig tilstrækkeligt og vil ikke nå deres fulde potentiale, hvis de ikke får den ernæring, omsorg og stimulering, som skal til for, at hjernen og kroppen kan udvikle sig.

Høj børnedødelighed og manglende fødselsregistreringer

En grundlæggende rettighed er artikel 8, der sikrer, at alle børn har ret til at have et navn, en familie og en nationalitet. Men det er langt fra alle fødsler, der registreres. Faktisk er 25 pct. af verdens børn under fem år ikke registrerede. Det bevirker, at de kan blive nægtet adgang til uddannelse og sundhedspleje, som er nogle af de andre rettigheder, der skal sikre, at børnene udvikles.

Derudover er børnedødeligheden i flere udviklingslande høj. I 2018 døde 5,3 millioner børn under fem år af årsager, som kunne være forhindret eller forebygget. Det betyder, at der hver eneste dag er knap 15.000 børn, som ikke overlever. 7.000 af børnene døde tilmed i løbet af de første dage af deres liv. De fleste børn dør af sygdomme som malaria, diarré og lungebetændelse, som er nemme at behandle.

Madagaskar | En dreng og en pige fra landsbyskolen i Ifarantsa viser stolt deres nye toiletter frem. Et til drengene og et til pigerne. Mange skoler i Madagaskar har stadig ikke toiletter, og det er især et stort problem for pigerne, som må holde sig i mange timer eller forlade skolen for at komme på toilettet.

DOUCHE

LAHY

VAVY

Ret til sundhed og sanitet

En udfordring i udviklingslandene er sanitet og sundhed. Eksemplet her er fra Madagaskar, men mange børn oplever, at det ikke er særlig børnevenligt, hvis toiletterne er beskidte og ulækre. Det gælder både i Danmark og i udviklingslandene. På mange skoler i udviklingslandene er det en luksus at kunne vaske hænder og have adgang til drikkevand. Der er mange toiletter uden dør, der kan låses og uden håndvaske. Det er derfor ikke unormalt at bruge naturen i stedet for.

Men alle børn har ret til sundhed, og derfor er det vigtigt med gode, rene toiletter på skolen. Det er usundt at holde sig hele dagen, og det er heller ikke hensigtsmæssigt at anvende naturen. Dertil kommer, at mange piger i udviklingslandene ikke går i skole, når de har menstruation. Det skyldes både manglende bind, men også fordi menstruation er tabubelagt og stigmatiserende.

2. Ret til udvikling

Fattigdom og manglende skolegang

Alle børn har ret til at gå i skole. Det står i konventionens artikel 28 og i FN's Verdensmål nr. 4 om kvalitetsuddannelse til alle. Men ca. 10 pct. af alle verdens børn går ikke i skole grundet fattigdom. Og den manglende skolegang fastholder med stor sandsynlighed børnene i fattigdom – så det er en ond spiral.

Mange dropper ud af skolen

For langt de fleste børn og unge er skolen et rart sted at være. Et sted, hvor man er sammen med sine venner, lærer noget og føler sig tryk. Men nogle gange kan situationen være en helt anden.

For nogle børn kan det at komme i skole være så svært, at de i kortere eller længere perioder slet ikke kommer i skole. Et stort antal børn forlader helt skolen.

I Rwanda og Madagaskar er der mange elever, der falder fra og dropper ud af skolen, selvom der er obligatorisk undervisning. Årsagen er primært fattigdom, problemer med adgang til skoler og teenagegraviditeter. Det kan også være, at forældrene er nødsagede til at beholde børnene hjemme, så de kan hjælpe til i marken eller i husholdningen, eller der kan være udgifter til bøger og uniformer, som forældrene ikke har råd til at betale.

- 780 mio. mennesker har ikke adgang til rent vand
- 700 mio. af verdens piger blev gift som børn
- 385 mio. børn lever i ekstrem fattigdom. De mangler f.eks. vand, mad, skolegang, lægehjælp og beskyttelse
- 200 mio. børn under fem år lider af fejl- eller underernæring
- 120 mio. piger har været udsat for seksuel udnyttelse
- 59 mio. børn går ikke i skole
- 8,4 mio. børn er påvirket af krig i Syrien
- 3 mio. børn er i livsfare på grund af sult

FANTA

"Lad os tage i skole"

For at få flere børn i skole har humanitære organisationer i Rwanda i igangsat projektet "TUGANE ISHURI", hvilket betyder "lad os tage i skole". Her hjælper frivillige unge mennesker de yngre børn tilbage i skole. De frivillige bliver forinden trænet i børns rettigheder, lederskab, kommunikation, basale livserfaringer og seksualvejledning.

For at finde frem til de børn og unge, der er droppet ud af skolen, går de frivillige fra dør til dør. Når der opspores et barn, der ikke går i skole, er det den frivilliges opgave at tilrettelægge møder med forældrene, lokale ledere og barnet. Sammen lægger de en plan for, hvordan den unge kan komme tilbage i skole.

Drop-outs og rollemodeller

I Madagaskar er der igangsat et "Let Us Learn"-program, der tilskynder unge at tage en ungdomsuddannelse.

"Let Us Learn"-programmet engagerer en række rollemodeller (unge berømtheder), der rejser rundt i landdistrikter og ugunstigt stillede områder og opfordrer unge til at fortsætte deres studier. Rollemodellerne deler deres livserfaringer, succeser og historier, og de bringer inspiration og håb til de lokale studerende.

Der etableres også opsamlingsklasser i sommerferien, hvor elever, der er droppet ud af skolen i løbet af året, får undervisning og hjælp til at komme tilbage i skole.

Skolevægning i Danmark

I Danmark er der også et stigende antal børn og unge, som rammes af skolevægning. Til forskel fra udviklingslandene skyldes skolevægning i Danmark oftest psyko-sociale årsager som angst, stress eller andre diagnoser hos sårbare grupper.⁸⁹ Men der er også elever, der falder fra på grund af manglende støtte og opbakning i hjemmet. Uanset årsag kan det få store konsekvenser for barnet at droppe ud af skolen.

Børnevenlige skoler

Både i Rwanda og i Madagaskar er der med støtte fra regeringen og hjælpeorganisationer oprettet særlige børnevenlige skoler. Det er skoler, der forpligter sig til at følge fastsatte retningslinjer og standarder i forsøg på at opfylde børnekonventionens rettigheder. Det kan for eksempel være:

- De har biblioteker, som eleverne kan arbejde i
- De giver eleverne mulighed for at dyrke sport
- De lader eleverne dyrke grøntsager i skolehaver
- De har ordentlige toiletter
- De har vandposter med rent, koldt drikkevand
- De har en kantine, hvor forældrene kommer og laver mad til eleverne
- De har hegn rundt om skolen, så børnene er beskyttet mod utilsigtet indtrængen - blandt andet farlige dyr
- De har fine klasselokaler med gode borde og stole
- De fortæller børn om deres rettigheder

Lav interviews med børn og unge, eksperter eller politikere om skolevægning. Sammenlign med eksemplerne fra Rwanda og Madagaskar.

Madagaskar | Olivia Razafimandimby var hun 15 år, da hun fødte sin søn, Safidy, og blev tvunget til at gå ud af skolen. Men med UNICEFs hjælp er hun nu tilbage i skolen. Olivia bor i Anosy regionen, hvor mere end hver tredje pige bliver mor inden hun fylder 18 år, og hvor hver fjerde pige har været udsat for seksuelle overgreb.

3. Ret til at blive beskyttet

Alle børn har ret til at blive beskyttet. Det gælder blandt andet beskyttelse mod at blive udnyttet, mod krig, vold og misbrug.

Børnægteskaber og barnebrude

På verdensplan bliver 700 millioner piger gift, inden de fylder 18 år. I Madagaskar er der et særligt stort problem med børnægteskaber og barnebrude. Næsten halvdelen af alle piger bliver gift, før de fylder 18 år. Hver tiende pige giftes endda væk, før hun fylder 15 år. Det resulterer i mange unge mødre, manglende uddannelse og ringe muligheder for fremtidig forsørgelse. 35 pct. af de unge under 17 år på Madagaskar har gennemført mindre end fem års skolegang eller er analfabeter.¹⁰ Pigerne er hårdest ramt.

Regeringen i Madagaskar har derfor i samarbejde med organisationer igangsat et projekt, der blandt andet omfatter seksualvejledning og oplysning om familieplanlægning.

Børnearbejde

I Børnekonventionens artikel 32 står der, at børn skal beskyttes mod økonomisk udnyttelse og arbejde, der kan skade dem, deres skolegang eller deres helbred.

FN's medlemslande har forskellige regler og minimumsaldre for, hvor meget børn må arbejde. Fælles gælder dog, at arbejdet ikke må være skadeligt for deres sundhed og udvikling.

Hvis børn f.eks. arbejder så meget, at de ikke kan følge den almindelige undervisning i skolen, eller hvis deres udvikling hæmmes pga. arbejde, er der tale om børnearbejde. Det er uanset om det er lønnet arbejde eller om børnene arbejder for familien. FN anslår, at ca. 168 millioner børn udfører børnearbejde. Heraf er 120 millioner under 14 år.

Børnesoldater

I konventionens artikel 38 står der, at børn skal beskyttes mod krig og ikke må være soldater.

Alligevel er der tusindvis af børn under 18 år, der er med i militser, væbnede grupper og hære. Børnesoldater kan blive tvunget til at skyde andre mennesker eller deltage i krig som bærere, sendebud eller spejdere. Børnesoldater kan også være piger, som bliver udnyttet seksuelt i de væbnede grupper.

Hjemløse og forældreløse børn er særligt udsatte og risikerer at blive indfanget i en væbnet gruppe. Børn, der ikke har nogen mor og far at vende hjem til, stikker sjældent af fra de væbnede grupper, for så er de helt alene. Og når man kun er et barn, er det tryggere at være sammen med en væbnet gruppe, også selvom det betyder, at man skal slå andre mennesker ihjel eller selv bliver slået og misbrugt.

Det er oftest meget fattige børn, der bliver børnesoldater, for hvis de ikke var med i soldatergruppen, ville de måske ikke få noget mad.

Der er flest børnesoldater i Afrika i lande som Sydsudan. I Sydsudan er der i februar 2020 registreret 6.000 børn, der er blevet kidnappet til væbnede grupper. I gruppen findes børn helt ned til otteårsalderen, og ca. 12 pct. er piger. Mange har aldrig gået i skole, og endnu færre kender deres rettigheder.

Børnesoldater findes også i Asien, Sydamerika og Mellemøsten. F.eks. Sri Lanka, Myanmar og Syrien.

Ganiko på 12 år (til venstre) og Jackson på 13 år (navnene er ændret for at beskytte børnenes identitet) er bedste venner. De mødte hinanden, da de begge blev rekrutteret som børnesoldater i Sydsudan. Nu står de skulder mod skulder under deres frigivelsesceremoni.

ide
Skriv en baggrundsartikel med eksempler på, hvor børns rettigheder ikke bliver overholdt; børnesoldater, børnearbejde, børn, der bliver gift, børn på flugt, børn, der udnyttes seksuelt, hjemløse gadebørn, børn i krig, børn, der lider af underernæring og fattigdom m.fl.

4. Ret til medbestemmelse

Rwanda har siden folkekrigen i 1994 undergået en stor udvikling og forandring. Børn og unge udgør halvdelen af befolkningen og er vigtige og aktive aktører i deres egne liv. Børn og unge rwandere arbejder frivilligt sammen med landsbyledere, lærere, kirkelige ledere og andre om at tackle udfordringerne.

Børnekonventionens artikel 13 giver barnet ret til at give udtryk for sine holdninger samt modtage og videregive information. Verdensmål 4 skal sikre, at alle modtager undervisning i bæredygtig udvikling og verdensborgerskab.

Fra plastaffald til byggemateriale i Rwanda

I 2008 var Rwanda det første land i verden, der forbød plastikposer, men der er fortsat udfordringer med plastikaffald i landet. Regeringen har en målsætning om at forbyde alt engangsmateriale lavet af plastik, men det er svært at finde alternative løsninger.

Der blev derfor taget initiativ til at afholde en konkurrence, hvor unge blev opfordret til at udtænke innovative løsninger til forbedring af miljø, sundhed og uddannelse. Konkurrencen giver børn og unge en stemme og mulig-

hed for at øve indflydelse, når det handler om at skabe forandring for klimaet.

Nogle kreative unge mennesker deltog i konkurrencen med "My Green Home", som er et initiativ, hvor plastaffald anvendes som ressource i tilblivelsen af nye materialer. Her genanvendes brugt plastik i en proces, hvor plastikken smeltes, blandes med sand og støbes til fliser.

Referencer

1. "Undersøgelse af danske skolebørns viden om menneskerettigheder og børnekonventionen 2019", Institut for Menneskerettigheder, UNICEF Danmark & Gallup, 2019.
2. "Børn i udvalgte medier - uge 10 og uge 36 2018", UNICEF i samarbejde med INFOMEDIA, 2018
3. "Nordisk børneforum", UNICEF Danmark, 2020.
4. "Revision af EU-retningslinjerne for fremme og beskyttelse af børns rettigheder. Intet barn må lades i stikken", Rådet for Udenrigsanliggender, 2017.
5. "Rettighedsskoler", UNICEF Danmark, 2020.
6. "Anbefaling om børn og unges digitale liv set med unges øjne", Red Barnet, Medierådet for Børn og Unge, Center for Digital Pædagogik & ENIGMA – Museum for post, tele og kommunikation, 2017.
7. "Børn og unge under Corona-Krisen", UNICEF Danmark, 2020.
8. "Vil dit barn ikke i skole? Sådan hjælper du et barn med skolevægring", Rasmus Alenkær, Alt om psykologi, 2019.
9. "Skolevægring - Resultater fra en spørgeskemaundersøgelse blandt skoleledere på danske folkeskoler og specialskoler", Analyse & Tal for Institut for Menneskerettigheder, 2017.
10. "Challenges & Opportunities for Children in Madagascar", UNICEF Madagascar, 2018.

Fotokrediteringer

Side 6: © UNICEF/UNI207958/Beguel
Side 8: Gregers Tycho
Side 10-11: © UNICEF Danmark/1320450/Finn Brasen
Side 12: Reshot
Side 18: © UNICEF/UN0273421/Vishwanathan
Side 21: © 4292/UNICEF Danmark
Side 23: © UPR INFO reserved rights
Side 27: © UNICEF/UNI40568/Pirozzi
Side 28-29: © UNDP's Nordiske Kontor
Side 31: © UNICEF/UN0282038/Dejongh
Side 32: Børn: © UNICEF Danmark/1310915/
Finn Brasen. Planche: @UNICEF Danmark
side 36: Billede til venstre: Folketinget/Christoffer Regild.
Billede til højre: Danske Skoleelever.
Side 37: Billede til venstre: UngAalborg.
Billede til højre: Ungdomsbureauet

Side 39: © UNICEF/UNI320809// Frank Dejongh
Side 40-41: © UNICEF/UN0340773/Nesbitt
Side 42: © UNICEF/UNI207025/Chalasani
Side 43: © UNICEF/UNI143802/Markisz
Side 45: © UNICEF/UNI330848// Frank Dejongh
Side 47: © UNICEF/UN0149811/Dejongh
Side 48: © UNICEF/UN012118/Sokhin
Side 50-51: © UNICEF/UNI302779/Ralaivita
Side 53: © UNICEF/UN0274532/Dejongh
Side 55: © UNICEF/UNI209695/Kanobana
Side 56: © UNICEF/UN0325679/Ralaivita
Side 57: © UNICEF/UNI112400/Grarup
Side 59: © UNICEF/UN0275997/Rich
Side 60: Plastik og pige: © UNICEF Danmark/
1280101/Finn Brasen

God journalistik

At være nysgerrig...

At være kritisk...

Er, at journalisten ikke tager alle ord for gode varer, selvom de måske kommer fra magthavere og politikere. Journalisten skal konstant stille spørgsmålstegn ved, om informationen er pålidelig eller ej.

At være professionel...

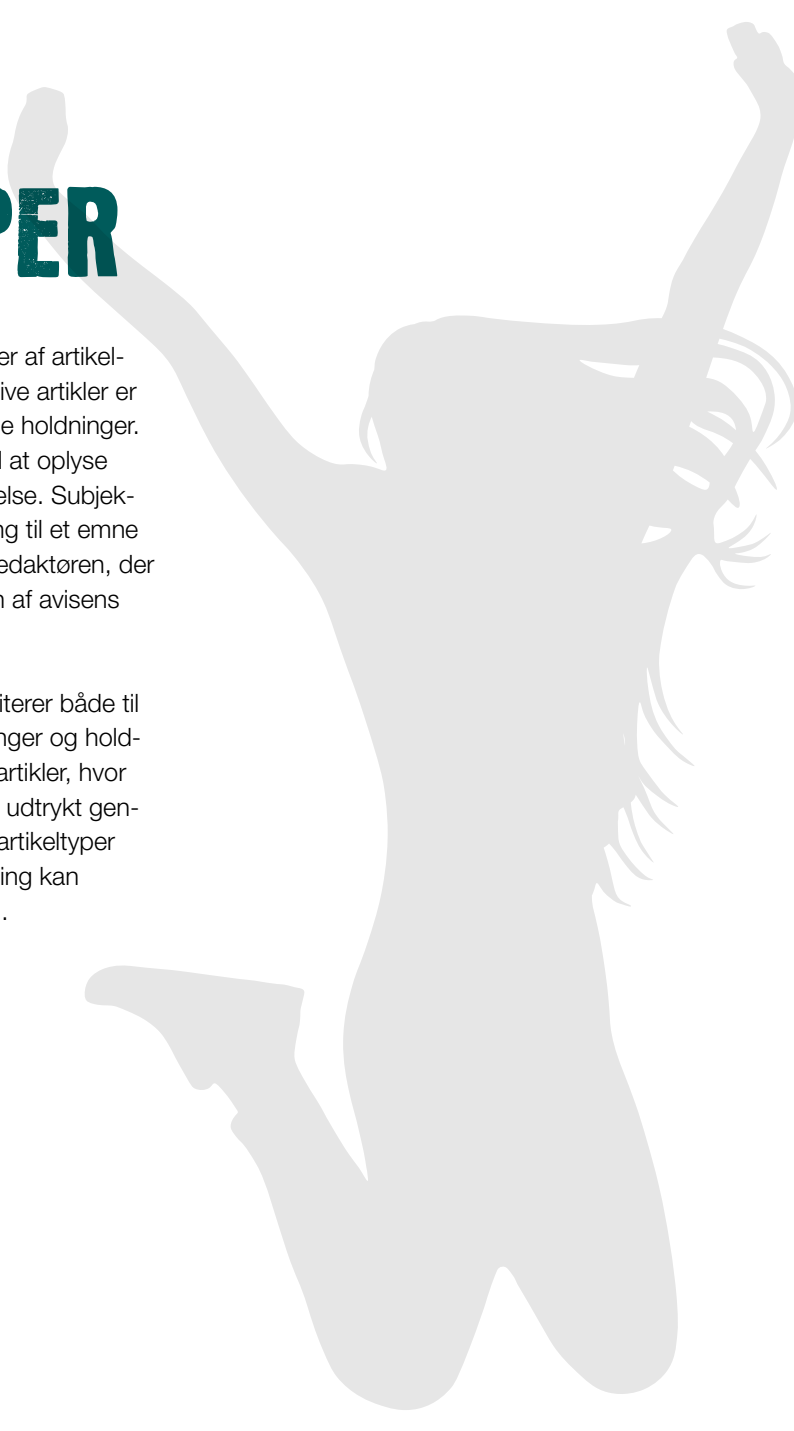
Er, at skrive journalistik uafhængigt af særinteresser og for og til et massepublikum. Journalistik skal være tilstræbt objektiv; ens meninger skal holdes ude af artiklen. Journalistik dokumenterer fakta. I Newsdesk vil du og dine elever kunne finde information om den journalistiske genre; Nyhedskriterier, genrebegreber, modeller og meget mere. På de følgende sider giver vi et overblik over nogle af de værktøjer, du kan bruge i din undervisning, så du og din klasse får mest muligt ud af jeres avisprojekt.

Artiklens elementer

En artikel er opbygget af en række elementer, som er med til at udgøre den journalistiske genre. Det er forskelligt fra avis til avis, hvordan en bestemt artikeltype er opbygget. På de næste sider finder du tre eksempler på standardartikler fra hhv. Ekstra Bladet, Politiken og Jyllands-Posten. Tag udgangspunkt i den avis du og din klasse arbejder med og vær opmærksom på, at ikke alle elementer altid behøver at være til stede i en artikel.

EKSTRA BLADET

ARTIKELTYPER

Inden for journalistikken findes to hovedgenrer af artikeltyper – de objektive og de subjektive. Objektive artikler er neutrale og udelukker journalistens personlige holdninger. De er oftest baseret på fakta og har til formål at oplyse læserne om et bestemt emne eller en hændelse. Subjektive artikler kommunikerer modsat en holdning til et emne eller en hændelse. Det kan f.eks. være chefredaktøren, der kommer med sin mening, et læserbrev fra en af avisens læsere eller en anmeldelse af noget kulturelt.

Temaet 'Vi har ordet – unge har også ret' inviterer både til subjektive artikler, hvor elevernes egne meninger og holdninger kan komme til udtryk, og til objektive artikler, hvor eleverne kan skrive om emner og hændelser udtrykt gennem andre. Vi præsenterer de mest almene artikeltyper på de kommende sider, og den fulde vejledning kan findes på Newsdesk i 'Artikeltype Vejledning'.

Objektive artikler

Baggrundsartikel

En baggrundsartikel forklarer baggrunden for en nyhed ved at sammenkæde forskellige begivenheder og oplysninger. Baggrundsartiklen bygger på fakta, journalistens viden om emnet og interview med flere forskellige kilder. Baggrundsartiklen vil ofte rumme mange kendsgerninger, tal, årstal og økonomiske opgørelser. Den skal gøre det lettere at forstå nyhedsartikler og kan med fordel anvende grafer eller statistikker.

Feature

En feature er en længere fortælling om et tema eller et emne skrevet i et levende og fortællende sprog. Journalistens rolle er at fortælle og beskrive uden selv at tage stilling eller vurdere. Featuren skal bringe læserne med ind i oplevelsen af, hvordan journalisten selv har oplevet og følt begivenheden. Featureformen kan også bruges til at skrive et portræt af et menneske.

Interview

Et interview er en metode til at få information fra kilder, men kan også være en bestemt måde at skrive en artikel på. Det giver læseren indsigt i en persons holdninger og viden om et bestemt emne. Journalisten skal stille åbne og neutrale spørgsmål, som kan besvares med mere end et ja og et nej. En interviewartikel indeholder ofte både journalistens spørgsmål og kildens svar.

Nyhedsartikel

En nyhedsartikel fortæller noget nyt til læserne om aktuelle spørgsmål, man taler om for tiden. Nyhedsartiklen skal ikke fortælle, hvad journalisten mener, men hvad andre mener. Den bygger derfor på fakta og citerer fra kilder, der bekræfter nyheden eller har en holdning til den. Hvis der indgår kritik fra en kilde, skal modparten også have mulighed for at udtale sig.

Portræt

Et portræt beskriver en persons liv og virke, og det giver læseren mulighed for at læse om personens private og professionelle liv. Det bygger på interview med personen selv og/eller med personens omgangskreds og familie. Et portræt adskiller sig fra et interview ved, at man i portrættet fokuserer på at beskrive hele personen og ikke bare personens holdning til emner eller begivenheder.

Reportage

En reportage er en oplevelse ude i virkeligheden, som journalisten har været øjenvidne til. Den omtaler gerne stemninger, lyde, dufte og lugte og beskriver ofte længere forløb og udviklingen i en historie. Den rummer typisk journalistens møde med mennesker i historien og omfatter også citater fra deltagere. Journalisten skal dog være en neutral observatør og bør ikke påvirke begivenhedernes gang.

Subjektive artikler

Anmeldelse

En anmeldelse er en personlig, men faglig, vurdering af bøger, film, musik, teater og sport. Anmeldere kommer med en beskrivelse og en vurdering, der er baseret på deres personlige oplevelse. Men det er ikke nok blot at give udtryk for sin egen smag. En anmelder skal også vide noget om det, der anmeldes, og komme med gode argumenter for, hvorfor f.eks. en film er god eller dårlig. Det er vigtigt, at anmelderen ikke har særlig interesse i det produkt eller den begivenhed, der bliver anmeldt, så læseren kan være sikker på, at anmeldelsen ikke er en 'reklame'.

Klumme

En klumme er en personlig kommentar med en særlig sjov, provokerende eller debatskabende holdning til et aktuelt spørgsmål eller emne. Den er ofte skrevet af en i forvejen 'kendt' person eller en debatredaktør, og den er ikke nødvendigvis relateret til et aktuelt emne.

Kommentar

En kommentar formidler en personlig holdning til et emne og skrives både af avisens læsere og af faste kommentatorer, der er udvalgt på baggrund af deres faglige viden om et givent emne. Det skal være klart, hvilket spørgsmål kommentatoren vil forholde sig til, og hvorfor han/hun vælger sit synspunkt. Kommentaren skal rumme en klar beskrivelse af problem, årsag, virkning og konsekvens, og den skal helst være stramt skrevet: "Derfor synes jeg sådan og sådan".

Leder

Lederen formidler på kort plads avisens officielle holdning til aktuelle emner og spørgsmål: Politik, sociale spørgsmål, kultur og økonomi. Det er ofte skrevet meget skarpt, gerne provokerende, debatskabende eller satirisk.

Læserbrev

Læserbreve skrives af avisens læsere. De er oftest reaktioner på nyheder og er altid udtryk for skribentens personlige mening til mennesker, meninger, begivenheder, sport, politik, økonomi, sociale spørgsmål, kultur og tv. De er gerne levende, skarpe og sjove, og avisen foretrækker mange korte læserbreve frem for få lange.

Voxpop

Spørg folket – det kan der komme spændende og forskellige kommentarer ud af. Aviserne kalder det voxpop, 'folkets stemme'. Her spørger man en række forskellige, almindelige mennesker på gaden om deres holdning til en bestemt, aktuel sag. Det giver mulighed for at vise nogle forskellige holdninger til samme spørgsmål, og det bidrager med en levende side i avisen.

DET GODE INTERVIEW

Når du som journalist skal skaffe dig viden og finde ud af, hvad din historie handler om, er du nødt til at interviewe folk, der ved noget om historien eller er indblandet i den. At interviewe betyder at tale med folk og stille dem spørgsmål på læsernes vegne og få dem til at svare, så du kan skrive det i din artikel.

1. Brug åbne hv-spørgsmål: Hvem, hvad, hvor, hvorfor, hvordan, hvornår?
2. Stil kun ét spørgsmål ad gangen.
3. Forbered dine spørgsmål, men vær klar til at improvisere, hvis interviewet tager en ny drejning.
4. Stil ikke spørgsmål, der presser kilden til at svare noget bestemt.
5. Lyt til hvad der bliver sagt og bed om at få svaret uddybet, hvis du er i tvivl.

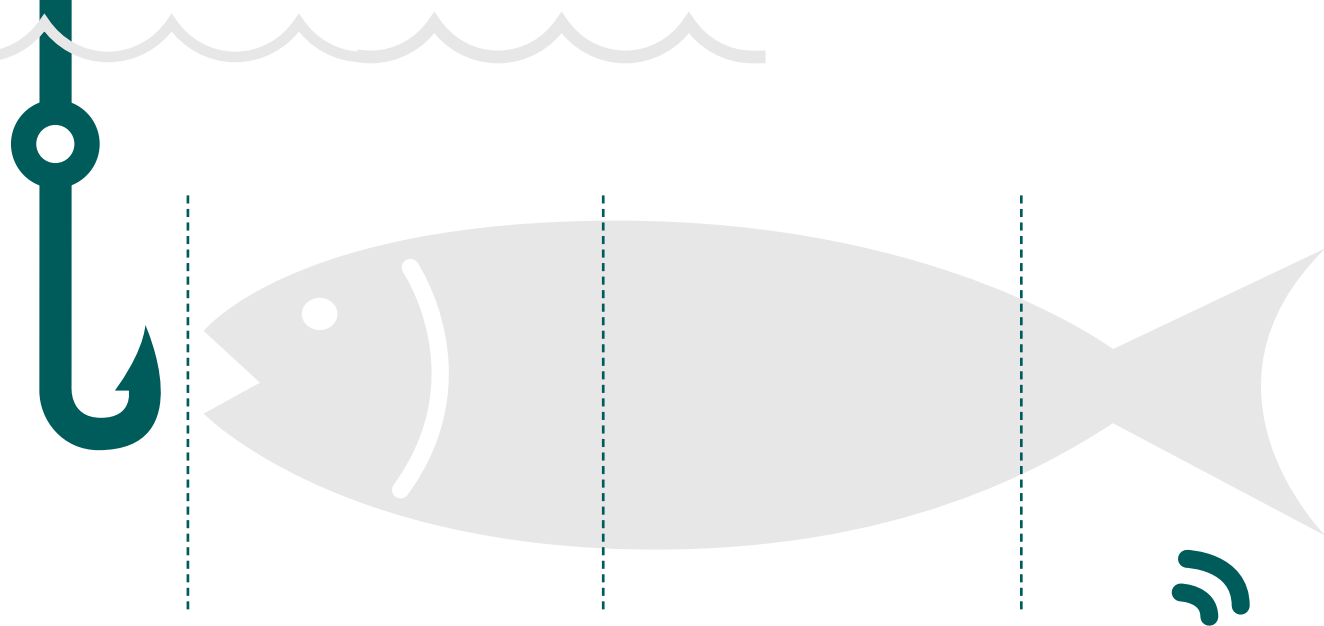

NYHEDSTREKANTEN

Nyhedstrekanten er en fortælleteknik, der bruges, når journalisten skal skrive en nyhed. I modsætning til en videnskabelig artikel eller stil skal en nyhedsartikel altid starte med konklusionen og den vigtigste information: Hvem, hvad, hvor? Dernæst uddybes artiklen med baggrunden for nyheden, hvorefter artiklen runder af med de mindre vigtige detaljer. Hvis læserne har travlt, kan de altså nøjes med at læse det første afsnit, og alligevel vil nyheden stå klart for dem. Alt det vigtige skal altså komme først i artiklen.

FISKEMODELLEN

Krogen og hovedet

Rubrikken og brødtekstens begyndelse.

Hovedet skal 'vise tænder', og krogen skal 'bide sig fast' i læserne, så de får lyst til at læse videre.

Kroppen

Brødtekstens midte.

Her skal der være 'kød på benene'; redegøres, forklares og dokumenteres grundigt.

Halen

Brødtekstens slutning.

Til sidst skal 'fisken' slå et svirp med halen med en pointe, der binder historien sammen.

DE FEM NYHEDSKRITERIER

A

AKTUALITET

Artiklen skal handle om noget, der lige er sket, eller som snart vil ske

U

VÆSENTLIGHED

Artiklen skal være væsentlig for jeres læsere

I

IDENTIFIKATION

Artiklen skal få læserne til at identificere sig selv med historien

S

SENSATIONELT

Artiklen skal indeholde noget uventet og overraskende

K

KONFLIKT

Artiklen skal indeholde en konflikt

DEN GODE VINKEL

Vinklen er journalistens arbejdsredskab til at skrive sin artikel. Man kan ikke fortælle det hele i en artikel, og det er derfor nødvendigt at udvælge et udsnit af historien. Dette kaldes for vinklen og er den påstand, som journalisten dokumenterer i artiklen. Fordelen ved vinkling er, at journalisten kan gå helt i dybden inden for en afgrænset del af emnet. En klar vinkel gør det lettere at til- og fravælge information, at udvælge og interviewe kilder samt at fange læseren.

Arbejdet hen imod vinklen

- Hvor ligger den bedste historie for målgruppen i min idé og research?
- Hvad har jeg af fakta, citater, billeder og sanseindtryk?

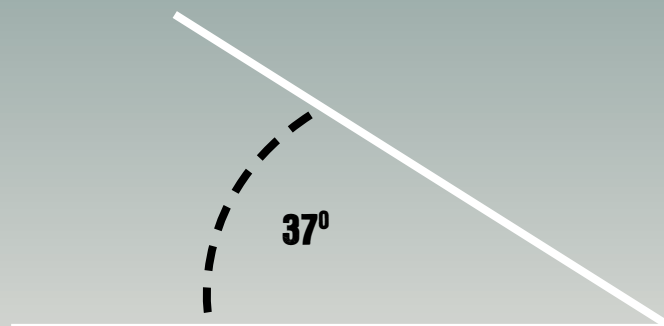
Sådan bygges vinklen op

- En vinkel er altså en konkret påstand om virkeligheden formuleret i én sætning.
- Fuldfør sætningen: "Jeg vil fortælle, at...".
- Bemærk: ikke "om...", men "at...".
På den måde bliver det mere konkret og enkelt.
hvorimod der er risiko for en alt for bred vinkel.
hvis man siger: 'Jeg vil fortælle om'.

Vis vinklen

- Vinklen skal hurtigt fremgå af artiklen.
- Det vigtigste først.
- Vinklen er en slags varedeklaration.

Lad evt. dine elever lave en vinkel, som de skal vise dig, før de går i gang med at skrive deres artikel.

'TJEK' FØR TRYK

☐ Ingen symboler i rubrikker

Skriv ikke symboler såsom '!' eller '?' i rubrikken.

☐ Er der sammenhæng mellem foto, rubrik og underrubrik?

Skriv en rubrik, som spiller sammen med fotoet. Rubrikken skal være letforståelig, dækkende for historien og fængende for læseren. En rubrik skal altid være aktiv og konkret. I underrubrikken kan I fortælle mere om historiens indhold. Undgå overdrivelser og klicheer, tegn (!?) og forkotelser (f.eks., osv.).

☐ Har I store klare fotos i god kvalitet, eller er avisen præget af meget brødtekst?

Læserne ser altid fotoet først. Derfor er det vigtigt, at fotoet fanger øjet. I skal vurdere fotoets blikfang, budskab, farver osv. Det kan være en nødvendig proces at skære i en artikel mange gange for at få plads til det store, gode foto.

☐ Har I husket billedtekster og billedkreditering på alle fotografier?

Der skal være billedtekster samt korrekt billedkreditering ved alle fotos. Billedteksten bør skabe sammenhæng mellem fotoet og teksten. Billedteksten fortæller f.eks. hvem og hvad, der er på billedet.

☐ Har I husket at bruge mellemrubrikker?

Mellemrubrikker deler brødteksten op og giver øjet en kort hvilepause. Velskrevne mellemrubrikker lokker læserne videre i teksten.

☐ Er der for meget luft på siderne?

Hvis der er for meget luft på siderne, har I forskellige muligheder. Det kan være en god ide at lave billedet i artiklen så stort som muligt, indsætte flere citater eller indsætte faktabokse. Derefter kan I tjekke, om der måske endda er plads til endnu en artikel nedenunder.

☐ Har I husket at indsætte citater, faktabokse og brødtekstbilleder?

Overvej, om artiklerne skal indeholde en faktaboks, citat eller et brødtekstbillede, som kan supplere historien. Journalisten udfylder faktaboks, brødtekstbillede og citat i skrivefasen, men det er layouteren, der skal placere dem i artiklen.

☐ Har I husket sidehenvisninger på forsiden?

☐ Er teksten på indsatte illustrationer læsbar?

Dette gælder eksempelvis diagrammer, krydsord, tegneserier eller lignende.

KONTAKT

UNICEF

Eleverne kan i hele perioden henvende sig til UNICEF med deres spørgsmål på:

mediekonkurrence@unicef.dk

UNICEF vender hurtigst muligt tilbage med svar fra den relevante fagperson. Eleverne må gerne skrive om de søger baggrundsviden eller har brug for en kilde eller et citat. Eleverne kan også researche sig frem til andre eksperter og kilder, de kan bruge i deres artikler og indslag. De kan f.eks. kigge her:

www.unicef.dk/mediekonkurrence

Relevante links

- Unicef.dk/fakta-til-opgaven
- Ungeforandrerverden.dk
- Boernetelefonen.dk
- Boernekontoret.ombudsmanden.dk
- Verdensmaalene.dk

Hjælp til Newsdesk

Når du er logget på Newsdesk, kan du finde hjælpevideoer, tips og vejledninger i venstremenuen. Indholdet varierer alt efter, hvor du er i Newsdesk, og hvilket dagblad du arbejder med. Du vil også kunne orientere dig i drop-down menuen, der kommer frem, når du klikker på dit navn. Samme sted kan du kontakte Skoleafdelingen i JP/Politikens Hus, hvis du skulle få brug for det.

skole@jppol.dk

33 47 21 47

Vi bestræber os på at besvare din mail indenfor 24 timer i hverdagene. Telefonen bliver ikke altid besvaret, men læg en besked med navn og nummer, så ringer vi tilbage.

Når rettigheder bliver krænket

I mange skoleklasser, i skolegården, på nettet og privat er der børn og unge, der oplever krænkelse. De bliver måske mobbet, de deler billeder, fordi de føler sig presset, eller de mistrives på grund af private eller sociale problemer. Måske er der elever i din klasse, der er særligt berørte af krænkelse, som kan have mere eller mindre alvorlig indvirkning på dem og deres udvikling.

I Danmark findes der flere forskellige fora og platforme, hvor børn og unge gratis og anonymt kan reagere og klage, hvis deres rettigheder bliver krænket. Børn kan f.eks. kontakte Børnetelefonen, som hvert år tager i mod tusindvis af henvendelser fra bekymrede børn. Børnene kommer i kontakt med rådgivere, der kan hjælpe med store og små problemer, og kan assistere børnene f.eks. også i møder med den offentlige forvaltning.

En anden mulighed er at kontakte børnekontoret hos Ombudsmanden, hvor børn og unge blandt andet kan klage over kommunale beslutninger og forvaltningsafgørelser, der vedrører dem. Det kan f.eks. være, at de er utilfredse med en samværsordning. Det kan også være, at barnet har en sagsbehandler, som ikke lytter til barnets ønsker og behov. Børneombudsmanden kan rådgive anonymt, men ønsker man at klage, skal man oplyse navn og identitet.

Børnetelefonen kan kontaktes på:

Børneombudsmanden kan kontaktes på:

Lærermaterialet er udviklet af Skoleafdelingen i JP/Politikens Hus og UNICEF Danmark, med støtte fra Udenrigsministeriets Oplysningspulje, Politikens Hjælpefond, Knud Højgaards Fond og Aage og Johanne Louis-Hansens Fond.

Kopiering til undervisningsbrug er lovligt ved korrekt kildeangivelse. Alle rettigheder er forbeholdt Skoleafdelingen i JP/Politikens Hus og UNICEF Danmark.

Kopiering i forbindelse med Mediekonkurrencen er tilladt.

Forfattere:

Tina Bostrup (UNICEF Danmark)

Helena Holvad (Skoleafdelingen i JP/Politikens Hus)

Ansvarshavende redaktør:

Ea Vejlbj Baggsgaard (Skoleafdelingen i JP/Politikens Hus)

Layout:

Mette Lind (modKANT)

POLITIKEN
den levende avis

Jyllands-Posten

Knud Højgaards Fond
- GRUNDLAGT 1944 -

Lav avis året rundt på newsdesk.dk